

Gemengde gevoelens bij bezoek aan de Norderney

We waren van tevoren gewaarschuwd: stel je er niet teveel van voor. Maar nu het oude Veronicaschip Norderney sinds een week zo lekker dichtbij lag konden we het niet laten er een uitstapje van te maken. Dus zodra we alledrie vrij waren togen we, op een stralende maandagochtend, naar Amsterdam: Wim, Dick en ondergetekende.

Wim Vriezen (a.k.a. De Valk, de drs van Radio Monique) had de Norderney voor het eerst in de verte zien liggen vanaf de Scheveningse boulevard, tijdens een schoolreisje. De boot had toen nog maar net de Borkum Riff vervangen en de buschauffeur was zo aardig de kinderen er op te wijzen dat daar muziek uit zee kwam. Oud Veronica nieuwslezer Dick Klees had zijn oude werkplek al zeker twintig jaar niet meer gezien. Ik had het schip begin jaren tachtig gezien toen het ook al over het IJsselmeer werd gesleept richting het noorden (nog met de originele masten) en een paar jaar geleden toen het weg lag te kwijnen in het Kempisch Dok in Antwerpen.

Weerzien

Wat ligt de Norderney tegenwoordig dan toch mooi onder handbereik: trein naar Amsterdam CS en het pontje naar het voormalige NDSM-terrein. En wat een prachtige plek, met de jonge bedrijfjes en de grote hotelkraan bij de oude hellingbaan van de scheepswerf; aan de andere kant de IJ kantine en de pier, met de Russische duikboot vol graffiti ervoor en tegen de kant de Pollux, een lichtschip, de Sirius van Greenpeace (zusterschip van Ross Revenge tender Bellatrix), het foeilelijke Amstel Botel en tussen Botel en kade de Norderney. Met pal aan de overkant van het IJ nog eens het voormalige REM-eiland. Voor de trouwe oud-Veronica luisteraar Vriezen en de oud-Veronica nieuwslezer Klees was het aanvankelijk een heugelijk weerzien met wat met enig recht 'één van de bekendste vaartuigen uit de moderne geschiedenis van Nederland' is genoemd.

'Daar, achter die patrijspoort, was de kombuis', wees Dick Klees gelijk aan. 'De directie had gezegd dat het de mensen aan boord aan niets mocht ontbreken, en die koks konden toveren'. En natuurlijk was er veel verse vis, zelf gevangen of geruild met vissers. 'Dan ging er iemand op de voorpunt staan zwaaien met een grote mand, dat was het teken dat er wat te handelen viel. De vissersboot kwam vervolgens langs en ruilde zijn verse vangst tegen jonge jenever, die we voor weinig hadden kunnen uitklaren,' ging Dick verder. 'Er was altijd teveel vis en die werd in Veronica enveloppen in de diepvries gedaan. Als we werden afgelost kreeg iedereen zo'n enveloppe mee naar huis.'

Storm

Intussen had Wim vastgesteld dat het ijzeren zeilschip Pollux, dat tegenover de Norderney ligt, exact even lang is als zijn oude radioboot de Ross Revenge. Fors groter dan de Norderney. 'Als de windrichting en de stroomrichting tegengesteld waren kon het schip enorm rollen,' herinnerde Dick zich. 'Je lag maar aan een ankerketting te trekken en kon niet netjes tegen de golven in. En met die masten had je dan soms het idee dat het schip kon omrollen. Tijdens een bijzonder zware storm begaven de generatoren het. Even later zaten we met z'n allen in de studio, de koks maakten chocolademelk en uiteindelijk kregen we alles weer aan de praat. Een probleem was ook dat het water niet goed van het dek af kon stromen. Er waren een paar kleine hoos gaten, het dek kon helemaal blank staan.'

Dat is nu wel anders. Al jaren terug is het dek van de Norderney verhoogd -of beter gezegd: opgevuld- zodat de originele reling alleen nog voor een klein stukje bij het

achterschip zichtbaar is. We konden de verleiding natuurlijk niet weerstaan even aan dek te gaan en daar was het duidelijkst te zien dat de huidige Norderney niet erg veel meer lijkt op het historische radioschip van weleer (en dan hebben we het alleen over de buitenkant). Dat komt vooral door dat gekke dek met de niet originele, witte hekken daar bovenop, maar ook de in de romp geplaatste deuren, dicht geverfde patrijspoorten, allerlei stukken ijzer die voor het transport en de renovatie aan het schip zijn gelast en er niet aan horen te zitten, het ontbreken van karakteristieke onderdelen als de kleine groene opbouw midden op het dek, reddingsboeien of zelfs maar een paar schakels ankerketting uit de lege gaten in de boeg. De nieuwe masten zijn prachtig, hoewel de achterste danig uit het lood staat en de zenddraad bij nader inzien een oranje touwtje bleek te zijn. Veel details zijn overkomelijk en misschien zelfs nog wel te verbeteren. Maar dat geldt niet meer voor de ligging van het schip.

Verkeerd om

De Norderney ligt nu 'met zijn gat naar de stad'. De uitdrukking komt uit een soortgelijke discussie over de ligging van de SS Rotterdam in Katendrecht. Een schip hoort van oudsher te worden afgemeerd met de boeg wijzend naar zee. Een traditie omwille van de veiligheid: bij brand kan een schip zo makkelijk wegvaren. Maar dat is helemaal niet de bedoeling. Het Veronica schip is immers definitief afgemeerd in Amsterdam. En als om dat te benadrukken zijn er twee enorme stalen pijlers pal naast het schip in de grond geslagen. Een aan het schip gelaste constructie houdt het strak tegen de pijlers aan. En daar tegenaan wordt een terras aangelegd, wat het zicht op het schip helemaal fors belemmert. Voor Dick en Wim was het een gruwel. Volgens directeur en initiatiefneemster Nimet Akdemir, die we toevallig tegenkwamen bij de NDSM-werf, is het nodig voor de stabiliteit van het schip, zeker als er straks veel bezoekers aan boord zijn.

Toch kwamen de woorden van Rob Out ineens weer bij ons op, die de Norderney beschreef toen ze in 1973 was vastgelopen op het strand van Scheveningen: "Het is net een lijk". Veronica moet drijven. Zo hadden we gemengde gevoelens bij het weerzien met de Norderney. Het was al decennia te laat om er een echt museum van te maken, op een manier zoals tientallen vrijwilligers nog steeds Caroline's Ross Revenge onderhouden en koesteren. De schade aan de Norderney door vorige verbouwingen was al te groot en bovendien is het nooit gelukt het schip als museum te gaan exploiteren. Het is te prijzen dat de initiatiefnemers nu tenminste iets gaan doen met de boot en dat ze niet meer ligt weg te rotten in een afgelegen Antwerps dok, zoals de Ross nog steeds ontoegankelijk in een industriedok in Tillbury ligt. Tegelijkertijd zou je verwachten dat er net iets meer gevoel voor de historische waarde van het schip zou zijn: de Norderney is alleen maar een icoon dankzij de elf jaar dat ze op zee lag en de beelden die we uit die tijd van haar hebben. Dat verleden zou wat meer gekoesterd mogen worden, ook op de huidige plek.

Tekst: André van Os

Foto's: Dick Klees en Wim Vriezen

30 november 2013